

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 31. martā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [...] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 58/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2010. gada 2. februāra noteikumu Nr. 103 “Transportlīdzekļu vadītāja tiesību iegūšanas un atjaunošanas kārtība un vadītāja apliecības izsniegšanas, apmaiņas, atjaunošanas un iznīcināšanas kārtība” 28.¹ punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. pantam un spēkā neesošu no tā spēkā stāšanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: “Ja maināmās vadītāja apliecības derīguma termiņš beidzies pirms trijiem vai vairāk gadiem, vadītāja apliecību maina pēc B kategorijai atbilstoša teorētiskā un vadīšanas eksāmena nokārtošanas (arī ja vadītāja apliecība dod tiesības vadīt kravas automobiļus vai autobusus). Ja vadītāja apliecība dod tiesības vadīt tikai mopēdus vai motociklus, persona kārto šai kategorijai atbilstošo teorētisko un vadīšanas eksāmenu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Latvijas Republikas Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Ministru kabineta noteikumu normas satversmība. Līdz ar to prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt Latvijas Republikas Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs atrodas brīvības atņemšanas iestādē kopš 2017. gada 10. oktobra, bet 2018. gada 20. decembrī beidzies viņam izsniegtās transportlīdzekļu vadītāja apliecības derīguma termiņš. 2024. gada augustā pieteikuma iesniedzējs lūdza Ieslodzījuma vietu pārvaldi konvojēt viņu uz tuvāko VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” nodaļu, lai atjaunotu minēto dokumentu, bet viņa lūgums, pamatojoties uz vairākām Latvijas Sodū izpildes kodeksa normām, tika noraidīts. Atbilstoši tobrīd spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam nederīgās vadītāja apliecības maiņa bija iespējama bez termiņa ierobežojuma un eksāmenu kārtošanas. Savukārt 2024. gada 15. novembrī stājās spēkā apstrīdētā norma, saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzējam, lai apmainītu transportlīdzekļu vadītāja apliecību, būs jānokārto B kategorijai atbilstošs teorētiskais un vadīšanas eksāmens. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam, jo atšķirībā no citām personām, kas neatrodas brīvības atņemšanas vietā, viņš

objektīvu iemeslu dēļ nevarēja savlaicīgi apmainīt vadītāja apliecību, kurai beidzies derīguma termiņš. Tāpat tiesiskās vienlīdzības principam neatbilst tas, ka citus dokumentus, piemēram, personas apliecību vai pasi, persona var apmainīt arī atrodoties ieslodzījuma vietā. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs nostādīts nelabvēlīgākā stāvoklī salīdzinot ar citām personām, kuras neatrodas brīvības atņemšanas iestādē.

Līdz ar to pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir imperatīva, formulēta nepārprotami, un pieteikuma iesniedzējs atrodas tās tvērumam tipiskā situācijā. Tādējādi pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (ieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā apstrīdētā norma stājās spēkā 2024. gada 15. novembrī. Ieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 13. martā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to ieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu ieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Tas ietver juridisko argumentāciju, kas pamato apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma pārkāpj Latvijas Republikas Satversmes 91. pantā ietverto tiesiskās vienlīdzības principu.

Vērtējot to, vai apstrīdētā norma atbilst tiesiskās vienlīdzības principam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (sk. *Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Lai noskaidrotu, kuras personu grupas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, ir nepieciešams noteikt šo grupu galveno vienojošo pazīmi. Tajā pašā laikā Satversmes tiesai jāizvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka šādas personu grupas neatrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos (sal. *Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 17. punktu*, *2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Pieteikumā ir aprakstīti faktiskie apstākļi un vispārīgi norādīts, ka salīdzināmās grupas ir personas, kas atrodas brīvības atņemšanas iestādē un tās, kas šādā iestādē neatrodas. Tāpat pieteikuma iesniedzējs vispārīgi norāda, ka, piemēram, personas apliecību vai pasi atšķirībā no vadītāja apliecības iespējams apmainīt arī atrodoties ieslodzījuma vietā, nesagaidot nelabvēlīgās sekas, kas var iestāties pēc šo dokumentu derīguma termiņa beigām. Pieteikumam arī pievienoti dokumenti, kas apliecina pieteikuma iesniedzēja vēršanos Ieslodzījuma vietu pārvaldē un VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” situācijas atrisināšanai. No minētajiem dokumentiem izriet, ka VAS “Ceļu satiksmes drošības direkcija” pieteikuma iesniedzējam norādījusi uz apstrīdētās normas izdošanas mērķi – uzlabot satiksmes drošību.

Pieteikumā sniegtie apgalvojumi ir vispārīgi un nesniedz juridisku pamatojumu par salīdzināmo grupu atrašanos vienādos apstākļos. Proti, pieteikumā nav sniegti argumenti par to, kāda ir šo grupu vienojošā pazīme un vai nepastāv kādi būtiski argumenti, kas liedz šīs grupas salīdzināt. Tāpat pieteikumā

nav norādīts, kāds varētu būt ar apstrīdēto normu radītās atšķirīgās attieksmes leģitīmais mērķis un kādēļ tas neatbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 58/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa